

Eckhart mester: 5b prédikációja¹

„Isten szeretete abban nyilvánul meg, s azáltal válik láthatóvá bennünk, hogy az Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy a Fiúval, a Fiúban és a Fiú által éljünk.” Hiszen aki nem a Fiú által él, bizony helytelenül él.

Ha egy gazdag királynak szép leánya volna, és egy szegény ember fiához adná feleségül, a fiú egész nemzetségét nemesi rangra emelné. Azt mondja egy mester: Isten emberré lett, s ezzel az egész emberi nemet fölemelte, nemessé avatta. Örvendjünk tehát, hogy Krisztus, a mi testvérünk saját erejéből az angyalok karai fölé emelkedett és Isten jobbán ül. Ez a mester jól beszélt, ám nem sokat érek vele. Mert mit segítene rajtam, ha volna ugyan egy gazdag fivérem, de én magam szegény volnék? Vagy mit segítene rajtam, ha volna ugyan egy bölcs fivérem, de én magam bolond volnék?

Mást mondok inkább, valamit, ami mélyebbre hatol: Isten nemcsak hogy emberré lett, hanem magára is vette az emberi természetet.

A mesterek általában azt tanítják, hogy az emberek természetükben egyformán nemesek. Bizony mondom: mindaz a jó, ami valaha is a szentek sajátja volt, és Máriáé, Isten anyjáé, és Krisztusé, emberi mivolta szerint, az mind az én sajátom is ebben a természetben. Azt kérdezhetnétek erre: ha ebben a természetben már eleve az enyém mindaz, amit Krisztus az ő embervoltában nyújthat, akkor miért emeljük mégis magunk fölé, és miért tiszteljük Urunkként és Istenünként? Azért, mert Isten hozzánk küldött követe volt, aki elhozta nekünk üdvösségünket. De az üdvösség, amit elhozott, a miénk volt. És ez a természet benne lüktet abban a legmélyebb alapon, ahol az Atya a Fiát szüli. Ez a természet Egyetlen Egy és egyszerű. Lehet, hogy itt még valami kilátszik belőle vagy hozzátapad, de az nem ez az Egy.

Most olyat mondok, amit már nehezebb megérteni. Ha közvetlenül e természet fedetlenségében akarsz állni, túl kell lépned azon, ami személyhez kötött. Aki a tengeren túl él, s akit sose láttál, annak is ugyanúgy jót kell akarnod, mint aki veled él és meghitt barátod. Ha több jót kívánsz önmagadnak, mint annak, akit sose láttál, még helytelen úton jársz, és soha egy pillanatra sem pillantottál bele ebbe az egyszerű alapba. Legföljebb az igazság hasonmását, elvont képét láthattad, nem többet.

Másodsor: légy tisztaszívű, mert csak az a szív tiszta, amelyik minden teremtettséget megsemmisített magában.

Harmadsor: ne legyen benned semmi „nem”! Sokszor kérdezik: mi ég a pokolban? A mesterek általában azt felelik: az önakarát. Én azonban azt mondom: a „nem” ég a pokolban. Tegyük fel például, hogy valaki fog egy darab izzó parazsat és a kezembe nyomja. Ha most azt mondanám, hogy a parázs égeti a kezemet, igazságtalan volnék a parázshoz. Helyesen azt kellene mondanom: a „nem” égeti a kezemet. Mert bizony a parázsban van valami, amivel az én kezem *nem* rendelkezik: íme, ez a „nem” éget engem. Ha az én kezemben is megvolna a parázs összes tulajdonsága és képessége, akkor teljesen tűztermészetű volna, s hiába ontaná rá a világ minden tűzét, nem okozhatnának fájdalmat vele. Hasonlóképpen azt mondom: Istenben és az Őt szemlélőkben az igaz üdvösség él, az Istentől elszakadtakban *nem*, ez a „nem” jobban gyötri a pokolbeli lelkeket, mint az önakarát, vagy bármilyen tűz. Bizony mondom: amennyi „nem” tapad hozzád, annyi a tökéletlenség benned. Ezért ha tökéletesek akartok lenni, vessetek le magatokról minden „nemet”.

Az ige, amit felolvastam, ezt mondja: Isten a világba küldte egyszülött Fiát. Ne a külvilágra értsétek ezt, ahol velünk evett és ivott, hanem a belső világra. Amilyen valóságosan szüli meg természetes Fiát az Atya egyszerű természetében, éppolyan valóságosan szüli meg Őt a szellem legbenszejében – és ez a belső világ. Itt Isten alapja az én alapom, és az én alapom Isten alapja. Itt a sajátomból élek, ahogy Isten a sajátjából él. Aki ebbe az alapba csak egyetlen pillantást is vetett, annak ezer font színarany sem jelent többet, mint egy hamis garas. Amit cselekszel, mindig ebből a legmélyebb alpból cselekedd, minden miért nélkül. Bizony

¹ A fordítás eredetileg a *Fohászok és vallomások* c. Vigília-kiadvány 225–229. oldalán jelent meg 1988-ban. Itt kisebb javításokkal közlöm.

mondom: amíg a mennyek országáért, Istenért, vagy a magad örök üdvösségéért, tehát külső okból cselekszel, addig helytelenül élsz. Ez talán elfogadható, de nem a legtöbb. Mert aki úgy véli, hogy többet kap Istentől bensőséges áhítatban, édes elragadtatásban és kivételes egyesülésben, mint a tűzhely mellett vagy az istállóban, az úgy tesz, mintha megragadná Istent, fátylat borítana a fejére és a sutba dobna. Aki Istent egy bizonyos módon keresi, az csak a módot ragadja meg s nem a módban rejtőző Istent. Aki nem valamilyen módon keresi Istent, az úgy ragadja meg, amilyen Isten önmagában. Az ilyen ember a Fiúval él, és ő maga az élet. S ha ezer évig faggatnánk is az életet: „Miért élsz?” – ha felelni tudna, csak egyet felelhetne: „Azért élek, hogy éljek.” Mert az élet saját alapjából él, és önnön létéből; ezért minden miért nélkül abban él, hogy önmagáért él. Ha megkérdeznének egy saját alapjából munkálkodó igaz embertől, vajon miért munkálkodik, az helyesen csak egyet felelhetne: azért munkálkodom, hogy munkálkodjam.

Isten ott kezd létezni, ahol a teremtmény véget ér. Isten csak annyit kíván tőled, hogy lépj ki önmagadból a teremtmények módján, és engedd, hogy Isten Isten lehessen benned. A legkisebb teremtett kép, amely beléd ívódik, ugyanolyan nagy, mint Isten. Miért? Mert az *egész* Istent zárja el előled! Amint ez a kép beléd hatol, Istennek és egész istenségének hátrálnia kell. De amint ez a kép távozik, belép Isten. És Isten olyan erősen kérlek téged, hogy lépj ki önmagadból a teremtmények módján, mintha egész üdvössége ezen múlna. Nos jóember, mit árt neked, ha megengeded Istennek, hogy Isten legyen benned? Lépj ki magadból teljesen Isten kedvéért, s akkor Isten is teljesen kilép magából a te kedvéért. Ahol e kettő kilép, ott az, ami marad: az Egyszerű Egy. Ebben az Egyben szüli az Atya a Fiát a legfelső forrásban. Itt virágozik ki a Szentlélek, s egy olyan akarat ébred Istenben, mely teljesen a léleké. Amíg ez az akarat a teremtményektől és a teremtettségtől érintetlenül áll, addig szabad. Krisztus azt mondja: „Senki nem jut a mennybe, csak aki a mennyből való.” (János 3,13.) Isten mindent a semmiből teremtett, tehát a teremtett dolgok igazi eredete a semmi. S amennyire ez a nemes akarat a teremtmények felé hajlik, maga is belevész a teremtményekkel együtt az ő semmijükbe.

Felvetődik a kérdés: vajon ez esetben annyira elenyészik-e, hogy soha többé nem térhet vissza? A mesterek általában azt tanítják, hogy soha többé nem térhet vissza, ha egyszer elfolyt az idővel. Én azonban azt állítom: ha ez az akarat önmagától és a teremtményektől akár csak egy pillanatra is visszatér őseredetéhez, akkor megint saját szabad módján létezik és szabad, s ebben a pillanatban minden elveszett idő jóvá tétetik.

Az emberek gyakran mondják nekem: Imádkozzál értem! Ilyenkor arra gondolok: Miért fordultok kifelé? Miért nem maradtok magatokban és ragadjátok meg azt, ami a tiétek? Hiszen lényege szerint minden igazság bennetek van!

Hogy ílymódon valóban önmagunkban maradhassunk, és minden igazság közvetlenül és megkülönböztetés nélkül a sajátunk legyen az igaz üdvösségben, ahhoz segítsen minket az Isten. Ámen.

Surányi László fordítása